

Land- en watermanagement Hogeschool Van Hall Larenstein

*Verslag van de beperkte opleidingsbeoordeling
5 en 6 juni en 15 november 2012*

Utrecht
november 2012
www.AeQui.nl

Evaluatiebureau voor het hoger onderwijs

 Dit document laat zich het beste dubbelzijdig afdrukken.

Samenvatting

Op 5 en 6 juni en 15 november 2012 is de opleiding B Land- en Watermanagement gevisiteerd door een commissie van AeQui. Het totaaloordeel over de opleiding is voldoende.

Hogeschool Van Hall Larenstein is een hogeschool die zich met het opleidingsaanbod richt op natuur en omgeving, de gezondheid van mens en dier en verantwoord ondernemerschap. De opleiding Land- en Watermanagement (hierna: LWM) is een vierjarige Bachelorstudie (240 EC), die zowel in voltijd als in deeltijd te volgen is.

LWM werkt aan de herstructurering van het curriculum van de voltijddopleiding. Het oude curriculum loopt uit voor de huidige derde- en vierdejaars, de eerste en tweedejaars volgen het nieuwe curriculum. Het deeltijdprogramma wordt in deze herziening niet meegenomen. Het voltijd- en het deeltijddopleiding hebben dezelfde doelstellingen, alleen zijn er enkele verschillen in de programma's, vooral qua studiebelasting en de inrichting van de majors.

De beoogde eindkwalificaties

De visitatiecommissie kwalificeert de beoogde eindkwalificaties als **voldoende**. De opleiding heeft haar eigen eindkwalificaties gedefinieerd, gebaseerd op drie beroepsprofielen. De drie beroepsprofielen laten een doorkijkje naar de toekomst van de afgestudeerden zien. Opgemerkt zij dat deze beroepsprofielen de werkweld beschrijven vanuit het perspectief van de ervaren professional. De afgestudeerden zullen in de genoemde functies als 'assistent to' starten.

De input vanuit het werkveld wordt geformaliseerd in de Werkveldcommissie. Deze is voldoende breed samengesteld, met een adequate afspiegeling van het werkveld. De beroepsprofielen worden in overleg met het beroepenveld geactualiseerd als daar aanleiding voor is, bijvoorbeeld de vernieuwing van de majors en de curriculumherziening.

De eindkwalificaties zijn in 2006 uitgewerkt in een competentiehandboek, met daarin gedetailleerde beschrijvingen van de competenties en de relatie tussen de competenties en het curriculum. In de beschrijving van de competenties in de competentieboekhouding zijn ook de Dublin-descriptoren verwerkt, zodat het niveau van de competenties is geborgd.

Alles overziende is de visitatiecommissie van oordeel dat de beroepsprofielen, de daaruit afgeleide eindkwalificaties en de detaillering daarvan in het competentiehandboek voldoende aansluiten bij de wensen en eisen vanuit het werkveld en een solide basis vormen om de inhoud van het programma op te baseren.

De onderwijsleeromgeving

De visitatiecommissie kwalificeert de onderwijsleeromgeving als **voldoende**. Het programma is een adequate vertaling van de eindkwalificaties in onderwijs-eenheden. De opleiding is in het proces om het programma voor de voltijd te vernieuwen: de eerste en tweedejaars volgen het nieuwe programma. De visitatiecommissie ziet de vernieuwing van het voltijd-

curriculum als een positieve ontwikkeling, met name de major International Water Management, met een heldere keuze om de kennis van de Nederlandse delta te exporteren.

De visitatiecommissie steunt de opleiding in de aandacht voor kennisontwikkeling in de propedeuse. Wel waarschuwt het visitatieteam om de daaruit voortvloeiende keuze voor monodisciplinaire kennisoverdracht niet een terugkeer te laten zijn naar de traditionele manier van lesgeven, maar de verworvenheden van het competentiegericht onderwijs zo mogelijk te behouden in de nieuwe aanpak 'kennis voor kunde'.

In het programma is voldoende ruimte voor praktijkopdrachten, stages en contacten met het werkveld. Het studiemateriaal is voldoende actueel en toegesneden op de modules. Het programma is helder geconstrueerd, met duidelijke verticale leerlijnen in de keuze voor een meer 'technische' dan wel een meer 'ruimtelijke oriëntatie'. Wel merkt de visitatiecommissie op dat de onderzoekslijn duidelijker neergezet kan worden in het curriculum.

De horizontale en verticale samenhang is goed geborgd met het gebruik van de curriculumboekhouding. De studenten herkennen de samenhang in het programma, ze zijn enthousiast en betrokken bij de opleiding. De docenten dragen de curriculumvernieuwing en zijn te spreken over de inbreng van het werkveld daarbij. De logistiek in de uitvoering van het curriculum (de kleine kwaliteit, zoals juiste en tijdige informatievoorziening, goede planning van de toetsen, tijdige terugkoppeling aan studenten) blijft aandacht verdienen.

Voor alle studenten geldt dat taalbeheersing een belangrijke voorwaarde is om goed te communiceren; het Nederlands en Engels in de rapporten krijgt thans terecht meer aandacht. De huisvesting en voorzieningen voor het onderwijs in het gebouw zijn adequaat. De visitatiecommissie heeft waardering voor het benutten van het Landgoed Larenstein als voorziening voor het praktijk- en projectonderwijs.

De toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De visitatiecommissie kwalificeert deze standaard als **voldoende**.

De toetsing in het programma is adequaat vormgegeven met diverse toetsvormen. De toetsing sluit aan op de gebruikte werkvormen en het didactisch concept van het programma. De opleiding zet externe begeleiders in bij de beoordeling van stage, extern project en afstuderen, waarbij de docent/begeleider van de school het cijfer vaststelt. Het tijdig verstrekken van de toetsresultaten vormt daarin een aandachtspunt voor de opleiding. De validiteit en betrouwbaarheid van de toetsing wordt bewaakt door de examencommissie en de toetscommissie. VHL-breed wordt aandacht besteed aan vernieuwing van het toetsbeleid en de werking van de examencommissie. LWM conformeert zich hieraan. De visitatiecommissie heeft in de visitatie in juni 2012 uit de lijst van afstudeerwerkstukken vijftien rapporten geselecteerd en beoordeeld. Vervolgens heeft de visitatiecommissie nog vijf rapporten opgevraagd. In totaal zijn er twintig rapporten beoordeeld van zo'n dertig studenten. Zeven van de twintig zijn rapporten van deeltijdstudenten, deze zijn volgens de commissie allemaal correct volgens de standaard beoordeeld.

Van de dertien rapporten van voltijdstudenten heeft de commissie op dat moment bij vier rapporten ernstige vraagtekens gezet. Zij kon op dat moment niet staven of deze afgestudeerden daadwerkelijk het beoogde eindniveau hadden bereikt, ook niet nadat door de betreffende beoordelaars een toelichting was gegeven. Opvallend in deze vier gevallen was dat de studenten in het colloquium een hoger cijfer scoorden dan voor de schriftelijke rapportage.

De opleiding heeft op grond van die bevinding maatregelen genomen om haar eigen beleid ('een student

Alle standaarden van het NVAO kader zijn positief beoordeeld en op die grond geeft de visitatiecommissie een positief advies inzake accreditatie van de opleiding B Land- en Watermanagement.

Namens de voltallige visitatiecommissie, Utrecht, november 2012

Ir. R.S. Kloosterman
Voorzitter

Drs C.J. de Monchy
Secretaris

kan pas op het colloquium komen als de scriptie voldoende is') beter te gaan handhaven. De visitatiecommissie heeft vijftien eindwerken geselecteerd van 22 studenten die zijn afgestudeerd na genoemde maatregel. De bevindingen van die tweede steekproef zijn besproken met de opleiding op 15 november 2012. Daarbij is vastgesteld dat de betreffende scripties het bachelorniveau adequaat weerspiegelen.

Aanbevelingen

Binnen het onderwijs komt de competentie 'onderzoek doen' in het derde en vierde jaar terug, voornamelijk in de projecten en tijdens de afstudeeropdracht. De studenten leren hoe ze onderzoek moeten doen in de praktijk: ze leren metingen te verrichten en ze leren een plan van aanpak en een rapportage te maken aan de hand van een format. De visitatiecommissie meent echter dat de competentie 'onderzoek doen' verder verstevigd dient te worden door deze helderder en eenduidiger als onderzoekslijn te expliciteren. In het verlengde daarvan meent de commissie ook dat het effectief taalgebruik van studenten nadere aandacht verdient.

De visitatiecommissie heeft van de deeltijdstudenten vernomen dat de spreiding van de toetsen vaak niet regelmatig verdeeld is over de perioden: de ene periode weinig toetsen en dan weer veel. Zeker voor deeltijdstudenten is een evenwichtiger tentamenlast aanbevelenswaardig.

Studenten geven aan dat het in praktijk niet eenvoudig is om een minor buiten LWM te volgen. De visitatiecommissie beveelt aan om de (universitaire) minors buiten LWM beter in beeld te brengen.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inhoudsopgave	5
Inleiding	7
1. Beoogde eindkwalificaties	9
2. Onderwijsleeromgeving	11
3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	17
Bijlagen	20
Bijlage 1 Visitatiecommissie	21
Bijlage 3 Kwantitatieve gegevens	29
Bijlage 4 Eindkwalificaties	30
Bijlage 5 Programmaoverzicht	32
Bijlage 6 Bestudeerde documenten	34
Bijlage 7 Onafhankelijkheidsverklaringen	36

Colofon

Instelling en opleiding

Hogeschool Van Hall Larenstein

Larensteinselaan 26a

6882 CT Velp

Telefoon 026 3695695

Website: www.vanhall-larenstein.nl

Status instelling: bekostigd

Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg: aangevraagd

Opleiding:

Niveau: Hbo

Aantal studiepunten: 240 EC

Titel: Bachelor

Locatie: Velp

Variant: Voltijd en deeltijd

Croho-nummer: 34226

Kwantitatieve gegevens van de opleiding zijn weergegeven in bijlage 3.

Voor kwaliteit verantwoordelijke bestuurder: ir. J. Wintermans, Opleidingsdirecteur Land- en watermanagement

Contactpersoon met betrekking tot kwaliteit van de opleiding: de heer B. Schulte

Contactgegevens (E-mail): ben.schulte@wur.nl

Visitatiecommissie

De visitatiecommissie bestond uit:

ir. René S. Kloosterman, voorzitter

ir. H. van der Wielen, werkveld- en domeindeskundige

ing. C.M. van der Vaart, werkveld- en domeindeskundige

drs. M.J.M. Foppele, deskundige hoger onderwijs

D. Ramondt, studentlid

drs. C.J. de Monchy, secretaris

De commissie is vooraf voorgelegd aan de NVAO; de NVAO heeft ingestemd met de samenstelling.

De visitatie is uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van

AeQui VBI

Vlindersingel 220

3544 VM Utrecht

(030) 87 820 87

www.AeQui.nl

Inleiding

Het Van Hall Instituut in Leeuwarden en Hogeschool Larenstein, met vestigingsplaatsen in Velp en Wageningen, vormen samen de Stichting Van Hall Larenstein. Op 1 september 2011 fuseerden de twee hogescholen.

Hogeschool Van Hall Larenstein is een hogeschool, die zich met het opleidingsaanbod richt op natuur en omgeving, de gezondheid van mens en dier en verantwoord ondernemerschap en maakte tot november 2012 onderdeel uit van Wageningen University en Research Centrum (WUR).

De missie van Hogeschool Van Hall Larenstein is het voorbereiden van studenten met een havo-/vwo- en mbo-/vooropleiding op beroepen in de sectoren Voeding, Milieu, Dier en Landbouw in de meest brede zin. De afgestudeerde bachelors zijn in staat om hogere kaderfuncties te vervullen en zijn geschikt voor het zelfstandig ondernemerschap. Gedurende zijn opleiding ontwikkelt de student een geschikte beroepshouding, oefent hij algemene en beroepsgerichte vaardigheden en verwerft hij kennis op uiteenlopende vakgebieden.

De stichting Van Hall Larenstein biedt de opleiding Land- en Watermanagement aan op de vestiging Velp, die gelegen is op het landgoed Larenstein. Het doel van de opleiding is een toonaangevende en inspirerende vakopleiding te zijn voor studenten die een functie in het vakgebied op bachelorniveau ambiëren.

De opleiding

De opleiding Land- en Watermanagement (LWM) is een vierjarige Bacheloropleiding (240 EC). De opleiding is in 1903 opgericht om deskundigen te leveren om het oppervlaktewater te beheersen en te beheren met watergangen, dijken, dammen en stuwen. Daarnaast werd opgeleid voor het in cultuur brengen van woeste gronden. De toenmalige naam van de opleiding, Cultuurtechniek, was passend voor de wijze waarop de samenleving dacht over de openbare ruimte en hoe deze te beïnvloeden en beheersen was. In de loop van de tweede helft van de 20e eeuw groeide de opvatting, dat water niet als vijand moest worden beschouwd maar veeleer als een partner, waarmee beter kon worden 'meebewogen' dan tegen worden verzet. Begrippen als 'water als medeordenend principe', 'participatieve planvorming', '(eco) hydrologische

herstelmaatregelen' en 'ruimte voor de rivier' deden hun intrede en geven aan dat tegen het einde van de vorige eeuw het denken en handelen met betrekking tot water en ruimte was veranderd. De basis van de opleiding veranderde daarin mee, en de opleiding heet nu: Land- en watermanagement. (LWM).

LWM werkt aan de herstructurering van het curriculum van de voltijdopleiding. Het oude curriculum loopt uit voor de huidige derde- en vierdejaars, de eerste en tweedejaars volgen het nieuwe curriculum. Het deeltijdprogramma wordt in een latere fase herzien. Het voltijd- en het deeltijdprogramma hebben dezelfde doelstellingen, alleen zijn er enkele verschillen in de programma's, vooral qua studiebelasting en de inrichting van de majors. In dit rapport wordt integraal gerapporteerd, tenzij de situatie van de deeltijd afwijkt van die van de voltijd.

De visitatie

Hogeschool Van Hall Larenstein heeft aan AeQui VBI opdracht gegeven onderhavige visitatie uit te voeren. Hiertoe heeft AeQui in samenwerking met Hogeschool Van Hall Larenstein een onafhankelijke en ter zake kundige commissie samengesteld. Met vertegenwoordigers van de opleiding heeft een voorbereidend gesprek plaatsgevonden.

De visitatie heeft op 5 en 6 juni 2012 plaatsgevonden volgens het programma dat in bijlage 2 is weergegeven. De commissie stelde op dat moment vast dat ten aanzien van het afstudeerniveau van de voltijdse opleiding nog niet tot een voldoende beoordeling gekomen kon worden. De steekproef van beoordeelde eindwerken is uitgebreid met een vijftiental scripties van 22 studenten die in juni en september 2012 zijn afgestudeerd. De bespreking van de bevindingen heeft plaatsgevonden op 15 november 2012. De commissie heeft de beoordeling in onafhankelijkheid uitgevoerd; aan het einde van

de visitatie is de opleiding in kennis gesteld van de bevindingen en conclusies van de commissie.

Deze rapportage is in concept toegestuurd aan de opleiding in november 2012, de reacties van de opleiding zijn verwerkt tot de definitieve rapportage.

1. Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

De visitatiecommissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie de beoogde eindkwalificaties als **voldoende**. De opleiding heeft haar eigen eindkwalificaties gedefinieerd, gebaseerd op drie beroepsprofielen. De drie beroepsprofielen laten een doorkijkje naar de toekomst van de afgestudeerden zien. Opgemerkt zij dat deze beroepsprofielen de werkveld beschrijven vanuit het perspectief van de ervaren professional. De afgestudeerden zullen in de genoemde functies als 'assistent to' starten. De input vanuit het werkveld wordt geformaliseerd in de Werkveldcommissie. Deze is voldoende breed samengesteld, met een adequate afspiegeling van het werkveld. De beroepsprofielen worden in overleg met het beroepenveld geactualiseerd als daar aanleiding voor is, bijvoorbeeld de vernieuwing van de majors en de curriculumherziening. De eindkwalificaties zijn in 2006 uitgewerkt in een competentiehandboek, met daarin gedetailleerde beschrijvingen van de competenties en de relatie tussen de competenties en het curriculum. In de beschrijving van de competenties in de competentieboekhouding zijn ook de Dublin-descriptoren verwerkt, zodat het niveau van de competenties is geborgd. Alles overziende is de visitatiecommissie van oordeel dat de beroepsprofielen, de daaruit afgeleide eindkwalificaties en de detaillering daarvan in het competentiehandboek voldoende aansluiten bij de wensen en eisen vanuit het werkveld en een solide basis vormen om de inhoud van het programma op te baseren.

Afstemming beroepenveld

De opleiding Land- en watermanagement leidt op tot kaderfuncties in het werkveld van de inrichting en beheer van de openbare ruimte, met specifieke aandacht voor het land, het water en de relatie daartussen. De afgestudeerde houdt zich bezig met het gehele proces van beleidsvoorbereiding, ruimtelijke inrichting en technisch ontwerpen, tot en met de uitvoering. Er is aandacht voor de functies wonen, werken, recreatie en infrastructuur, en voor het duurzame en veilige beheer van grond- en oppervlaktewater (waterkwantiteit) en natuur en milieu. De opleiding wordt aangeboden in Velp.

LWM is een technische opleiding met eveneens veel aandacht voor de bestuurlijke processen bij de inbedding van water in het (cultuur)landschap. Als gevolg van deze unieke combinatie is er geen vergelijkend landelijk kader met een beschrijving van eindkwalificaties. In plaats daarvan heeft de opleiding zelf de eindkwalificaties opgesteld en deze ter toetsing voorgelegd aan het beroepsdomein, in casu aan de Werkveldcommissie (WVC). Deze bestaat uit zeven externe deskundigen uit het bedrijfsleven (4) en de overheid (3) op het gebied van land- en watermanagement. Daarnaast maken

de opleidingsdirecteur en zes docenten er deel uit van uit. De opleiding overlegt twee keer per jaar met de WVC. In deze bijeenkomsten staat ook de terugkoppeling uit symposia en workshops, informatie van Agrojobs en diverse enquêtes (zoals de alumni-enquête en de HBO-Monitor) op de agenda. Tevens werkt de opleiding LWM samen met twee andere hbo-wateropleidingen - HZ University of Applied Sciences (voorheen Hogeschool Zeeland) en Hogeschool Rotterdam – en een aantal grote werkgevers aan de opbouw van een Dutch Delta Academy. Het bouwteamoverleg is een officieus klankbord voor de opleiding waaraan vragen met betrekking tot beroepsprofielen, competenties e.d. worden voorgelegd.

Actueel

De opleiding leidt op voor werken aan gebiedsgerichte projecten die de hele beleidscyclus bestrijken van ruimtelijke plannen en haalbaarheidsstudies tot en met het ontwerp en de realisatie van werken. Binnen het beroepsdomein en de daarin aangegeven cyclus van algemene beroepsactiviteiten tekent zich een globale tweedeling van werkter-

reinen af. Deze tweedeling kan gezien worden als een specialisatie binnen het werkterrein. Het betreft aan de ene kant beleidsvoorbereiding en ruimtelijke inrichting. Vanwege de interactieve 'stake-holders'-component heeft deze specialisatie, naast de bèta-component, een sterk gamma-karakter. Deze kant van het werkveld komt terug in de major Inrichting & Waterbeheer (I&W).

De andere kant betreft het technisch ontwerp, realisatie en beheer. De functiegerichte benadering van het technisch ontwerp en de realisatie van interventies (werken, projecten) is hier leidend. Deze specialisatie kent een sterk bèta-karakter. Deze kant komt terug in de major Grond-, Weg- en Waterbouw (GWW).

Daarnaast heeft de opleiding een derde beroepsprofiel ontwikkeld om de kennis en ervaring van Nederland met het beheren van een dichtbevolkte rivierdelta te bundelen: International Water Management. Dit beroepsprofiel is eerder uitgewerkt onder de naam River Delta Management. Met de curriculumherziening is de naam van dit profiel aangepast. Discussies met het werkveld hebben er toe geleid dat het aanbod aan majors is bijgesteld en uitgebreid. Dit resulteert in twee nieuwe majors: Hydrologie en Geo-Informatiekunde, en een bijstelling van de overige majors.

Concreet

De opleiding heeft de beroepsprofielen in overleg met het werkveld uitgewerkt en vertaald in eindkwalificaties. Deze heeft zij beschreven in zeven kerncompetenties (zie bijlage 4). Met deze beschrijving geeft de opleiding de context weer waarin de student laat zien dat hij de competentie beheerst: de rol die hij heeft, de handelingen die hij

doet, de producten die hij levert en de criteria waaraan deze handelingen en producten moeten voldoen. De competenties zijn in 2006 uitgewerkt in een uitgebreid competentiehandboek, dat uit drie delen bestaat. Deel 1 geeft een concrete beschrijving van de competenties. Deel 2 beschrijft hoe de student de competentieonderdelen gaat leren beheersen en in welk onderwijselement deze getoetst worden. In deel 3 staat de beroepsspecifieke expertise van LWM uitgewerkt. Het betreft enerzijds de 'objecten' (land en water) waar het beroepsdomein zich op richt en anderzijds de daarop toegepaste techniek (zoals baggeren, grondverzet, rioleringen aanleggen, infrastructuur aanleggen enz.). Daarnaast omvat de beroepsexpertise nog een breed scala aan toegepaste methoden of 'instrumenten', zoals GIS (Geografische Informatie Systemen), CAD (Computer Aided Design), hydrologische en geotechnische modellen en onderzoeksmethoden. De opleiding heeft naar aanleiding van het nieuwe curriculum de delen 2 en 3 geactualiseerd in de nieuwe 'curriculumboekhouding'.

Dublin-descriptoren

De kerncompetenties zijn uitgewerkt in drie niveaus: basis, gevorderd en het eindniveau van de startende professional. Om aan te geven welke specifieke beroepskennis in het leerproces wordt overgedragen, zijn ook de expertisegebieden van 'de' land- en watermanager in kaart gebracht en beschreven in het competentiehandboek. Met de uitwerking in de curriculumboekhouding laat de opleiding zien dat zij de eindkwalificaties voldoende heeft getoetst aan de Dublin-descriptoren.

2. Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting: De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

De visitatiecommissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie de onderwijsleeromgeving als **voldoende**. Het programma is een adequate vertaling van de eindkwalificaties in onderwijseenheden. De opleiding is in het proces om het programma voor de voltijd te vernieuwen: de eerste en tweedejaars volgen thans het nieuwe programma. De visitatiecommissie ziet de vernieuwing van het voltijdcurriculum als een positieve ontwikkeling, met name de major IWM, met een heldere keuze om de kennis van de Nederlandse delta te exporteren. De visitatiecommissie steunt de opleiding in de aandacht voor kennisontwikkeling in de propedeuse. Wel waarschuwt het visitatieteam om de daaruit voortvloeiende keuze voor monodisciplinaire kennisoverdracht niet een terugkeer te laten zijn naar de traditionele manier van lesgeven, maar de verworvenheden van het competentiegericht onderwijs zo mogelijk te behouden in de nieuwe aanpak 'kennis voor kunde'.

In het programma is voldoende ruimte voor praktijkopdrachten, stages en contacten met het werkveld. Het studiemateriaal is voldoende actueel en toegesneden op de modules. Het programma is helder geconstrueerd, met duidelijke verticale leerlijnen in de keuze voor een meer 'technische' dan wel een meer 'ruimtelijke oriëntatie'. Wel merkt de visitatiecommissie op dat de onderzoeklijn duidelijker neergezet kan worden in het curriculum. De horizontale en verticale samenhang is goed geborgd met het gebruik van de curriculum boekhouding. De studenten herkennen de samenhang in het programma, ze zijn enthousiast en betrokken bij de opleiding. De docenten dragen de curriculumvernieuwing en zijn te spreken over de inbreng van het werkveld daarbij. De logistiek in de uitvoering van het curriculum (de kleine kwaliteit, zoals juiste en tijdige informatievoorziening, goede planning van de toetsen, tijdige terugkoppeling aan studenten) blijft aandacht verdienen.

Voor alle studenten geldt dat taalbeheersing een belangrijke voorwaarde is om goed te communiceren; het Nederlands en Engels in de rapporten krijgt thans terecht meer aandacht. De huisvesting en voorzieningen voor het onderwijs in het gebouw zijn adequaat. De visitatiecommissie heeft waardering voor het benutten van het Landgoed Larenstein als voorziening voor het praktijk- en projectonderwijs.

Programma dekt de eindkwalificaties

Het programma kent een propedeutische fase van een jaar en een hoofdfase. In de hoofdfase kiezen de studenten een major (specialisatie) en ze sluiten het programma af met een afstudeeropdracht (zie bijlage 5 Programmaoverzicht). Het programma wordt aangeboden in voltijd en deeltijd. De opleiding heeft het programma van de voltijd vernieuwd met ingang van het studiejaar 2010 – 2011. De huidige derde- en vierdejaars volgen nog het oude programma.

De aanleiding voor de curriculumherziening ligt in de signalen (o.a. uit de WVC en het lectoraat) dat de focus in het oude curriculum te veel lag op algemene en kennisgerelateerde beroepsvaardigheden. De

opleiding besloot de kennisbasis te versterken, onder het motto 'kennis voor kunde' (zie: Didactisch Concept). In het nieuwe voltijdprogramma werken de studenten in de propedeuse aan de basiskennis in vijf expertiselijnen, die in de laatste periode samenkomen in een integrale projectopdracht 'Larenstein onder de loep'. In de eerste helft van het tweede jaar werken de studenten aan twee thema's: Water en Projectrealisatie. In de tweede helft maken de studenten een keuze voor de richting Deltatechnologie of Integrale Gebiedsontwikkeling, waarmee zij voorsorteren voor hun major. In het derde en vierde jaar gaan de studenten op stage, volgen ze hun major, kiezen een minor en studeren af met een thesis. De programma voor de huidige derde- en vierdejaars heeft dezelfde indeling als het

nieuwe programma, zij het dat zij de oude majors volgen.

Het deeltijdprogramma heeft een van oudsher andere structuur, de curriculumvernieuwing is hier (nog) niet ingevoerd. De deeltijdstudenten volgen de propedeuse samen met de deeltijdstudenten van de opleiding Bos- en natuurbeheer (BNB). In het oude curriculum was dat ook zo voor de voltijdstudenten, maar met de invoering van het nieuwe curriculum is de gemeenschappelijke propedeuse ontbonden. De deeltijdstudenten vinden de gemeenschappelijke propedeuse een interessante verrijking. Het programma van de deeltijddopleiding bestaat uit 20 uur feitelijke studiebelasting per week, er wordt individueel vrijstelling gegeven voor 120 credits. De contacttijd is beperkt tot één dag in de week. In dit programma volgen de studenten het eerste jaar de basisvakken, in het tweede jaar en de eerste helft van het derde jaar kernvakken. Daarna volgt het kernprogramma van de gekozen major; met in het vierde jaar de bijpassende minor en afsluitend de afstudeeropdracht.

Het hele programma staat uitgewerkt in de Opleidingsspecifieke onderwijsregeling (OOR) voltijd en de OOR deeltijd. Aan de hand van de OOR en de curriculumboekhouding 2011-2012 heeft de visitatiecommissie kunnen vaststellen dat de eindkwalificaties adequaat worden afgedekt door het programma. Het inhoudelijk curriculumbeheer is bij LWM verdeeld over de major-, expertise- en module- (inclusief stage) coördinatoren, ieder met eigen taken en bevoegdheden, waarbij de major- coördinatoren de eindverantwoordelijkheid dragen.

Actueel

De gebruikte vakliteratuur in het onderwijs bestaat uit handboeken, readers en dictaten. De readers en dictaten putten voornamelijk uit vaktijdschriften en bevatten verder actuele voorschriften en richtlijnen van vooraanstaande vakorganisaties. De gebruikte handboeken zijn van niveau en voldoende actueel.

De hbo-oriëntatie wordt binnen de opleiding vormgegeven door projectmatig werken. In het begin werken de studenten aan vereenvoudigde opdrachten, later aan authentieke cases (externe) en projectopdrachten. Contacten met het werkveld zijn er in de vorm van gastdocenten, gastsprekers, stage-aanbieders, opdrachtgevers, begeleiders en beoordelaars van opdrachten. Het werkveld is betrokken

bij de opleiding: stageplaatsen, cases aanleveren, gastdocentschappen, excursies. Dat werkt in praktijk goed, naar ervaring van de docenten en studenten.

De opleiding concretiseert de samenwerking binnen de Dutch Delta Academy door deel te nemen aan kennisgroepen rond thema's als Waterbouw & Gebiedsinrichting, Hydrologische modellen en Geo-Informatie. Doel van de kennisgroepen is om elkaars expertises te gaan benutten en eventueel gezamenlijk onderwijs aan te bieden, bijvoorbeeld in de vorm van minors.

Het lectoraat Integraal Waterbeheer en Klimaatbestendige Gebiedsinrichting heeft van september 2008 tot september 2011 een belangrijke rol gespeeld bij het definiëren en vormgeven van vernieuwing in het onderwijs, met name de majors GWW en Hydrologie. De opleiding wil voor continuering van het lectoraat de scope en het type activiteiten herdefiniëren. Daarbij beoogt de opleiding een duidelijke accentverschuiving richting toegepast onderzoek te realiseren. Binnen het onderwijs komt de competentie 'onderzoek doen' in het derde en vierde jaar terug, voornamelijk in de projecten en tijdens de afstudeeropdracht. De studenten leren hoe ze onderzoek moeten doen in de praktijk: ze leren metingen te verrichten en ze leren een plan van aanpak en een rapportage te maken aan de hand van een format. De visitatiecommissie merkt op dat de competentie 'onderzoek doen' helderder en eenduidiger als onderzoekslijn geëxpliciteerd kan worden.

Didactisch concept

Het curriculum in de hoofdfase is competentiegericht, dat betekent dat de modules zijn afgeleid van de beroepspraktijk en niet vanuit de afzonderlijke disciplines. De beroepsspecifieke invulling van de competenties is gericht op de projecten en plannen in het werkveld van land en water, de daarbij toegepaste techniek en een aantal ondersteunende 'instrumenten' (bijvoorbeeld software). De benodigde expertise is gestructureerd in expertiselijnen. In de deeltijd is de propedeuse ook competentiegericht ingevuld. Er zijn twee semesters, waarin interdisciplinair wordt gewerkt rondom een bepaald thema. In elk thema staat het verwerven van een of meer competenties centraal.

In de nieuwe voltijdpropedeuse is de interdisciplinariteit losgelaten, daar vallen de expertiselijnen

samen met de onderwijseenheden om ruimte te maken voor (niet integrale) kennisoverdracht en toetsing van kennis. De desbetreffende expertiseteams zorgen ervoor dat de studenten zich de competenties op het juiste niveau eigen kunnen maken. Bij het concept 'Kennis voor kunde' gaat het om de volgtijdigheid, waarbij kennis nodig is om daarna op het punt van kunde beter te kunnen functioneren.

In de beroepspraktijk hebben de projecten en integrale ruimtelijke plannen gewoonlijk een hoge complexiteit. Om studenten daar geleidelijk aan vertrouwd mee te maken, wordt in de eerste twee jaar de complexiteit van de praktijkopdrachten geleidelijk opgebouwd. Vanaf het derde jaar wordt de reële maatschappelijke context opgenomen in de probleemstellingen en is de inbreng van externe opdrachtgevers en gastdocenten van belang.

In het eerste jaar ligt de nadruk voor de student op individuele kennisverwerving, in de daarop volgende jaren wordt er meer samengewerkt. De studenten krijgen steeds complexere opdrachten, waarbij ze steeds minder sturing krijgen. In het derde jaar worden studenten in staat geacht om in een groep zelfstandig aan een integraal project te werken. Ze horen dan hun verantwoordelijkheid te kennen en op zich te nemen. De begeleiding door docenten is dan zowel inhoudelijk als op procesniveau. In het vierde jaar neemt samenwerking weer af in de minor. Afstuderen gebeurt bij voorkeur in tweetallen op een praktijkgerelateerde opdracht. Met dit didactisch concept acht de visitatiecommissie de opbouw van het curriculum consistent gericht op toenemende complexiteit in het programma en ook toenemende complexiteit in de onderlinge samenwerking, tot aan het uitvoeren van een praktijkopdracht in de afstudeerfase.

Samenhang

De opleiding gebruikt de curriculumboekhouding (dan wel de competentieboekhouding voor het oude curriculum en voor de deeltijd) voor de onderlinge afstemming van de modules. Het curriculum vertoont een consequente opbouw. In het eerste jaar van de voltijd hebben de expertiselijnen allemaal een vaste dag in de week, waardoor het voor de studenten overzichtelijk gestructureerd is. Vanaf de tweede helft van het tweede jaar is in de voltijd een duidelijke tweedeling gemaakt die

samenhangt met de keuze voor een meer 'technische oriëntatie' dan wel een meer 'ruimtelijke oriëntatie'. Studenten die kiezen voor de meer technische oriëntatie kunnen in het derde jaar kiezen uit de majors GWW en Hydrologie. Studenten die kiezen voor de ruimtelijke oriëntatie kunnen kiezen uit de majors P&W en Geo-Informatiekunde. IWM kan daarna als tweede major of als minor gevolgd worden. Studenten die kiezen voor de internationale oriëntatie (IWM als major) kunnen een van de overige vier majors als minor kiezen en krijgen in hun vierde jaar het majorspecifieke deel van IWM. De afstudeeropdracht vindt altijd plaats in het werkveld van de desbetreffende major.

In het tweede semester van het derde jaar maakt de deeltijdstudent een keuze tussen de majoren Inrichting en Waterbeheer (I&W) en Grond-, weg- en waterbouw (GWW). De gekozen major loopt als minor door in de eerste helft van het vierde jaar. Beide trajecten bevatten een project dat uitgevoerd wordt in opdracht van een externe opdrachtgever, zodat daar de competenties op het hoogste niveau behaald kunnen worden.

De visitatiecommissie stelt vast dat met de keuze voor majors en de afstemming met de minors de samenhang in het programma geborgd is.

Studeerbaarheid

Het programma is modulair van opbouw, waarbij een module in de voltijd overeenkomt met één of soms twee perioden van tien weken. In de deeltijd is het studiejaar verdeeld in twee semesters, die 18 lesweken duren. Elke onderwijseenheid wordt afgerond met een beoordeling, waardoor de studielast evenredig over het jaar verdeeld zou moeten zijn. In gesprekken vertellen de deeltijdstudenten echter dat de spreiding van de toetsen vaak niet regelmatig verdeeld is over de perioden: de ene periode weinig toetsen en dan weer veel. De studenten vertellen dat de studielast goed te doen is, hoewel het pittig wordt gevonden. De opleiding heeft naast schriftelijke enquêtes ook een mondelinge feedback van de studenten georganiseerd.

De studenten ontvangen aan het begin van het studiejaar de Opleidingsspecifieke Onderwijsregeling (OOR), met daarin de uitwerking van de modules en overige opleidingsinformatie. Deze en andere regelingen die onder het Studentenstatuut vallen, worden ook gepubliceerd via het intranet voor

studenten, het Studentnet. Via Studentnet kunnen studenten hun roosters raadplegen en hun behaalde studieresultaten inzien via 12Use.

Als digitale leeromgeving wordt Blackboard gebruikt, waar docenten hun studiemateriaal en handleidingen publiceren. In de handleidingen is aangegeven wat in de desbetreffende periode dient te worden bestudeerd en op welke wijze dit wordt beoordeeld. LWM biedt in het vierde jaar een vijftal minors aan. Het betreft voor een deel onderwerpen die aansluiten bij de huidige ontwikkelingen. Met uitzondering van IWM zijn LWM-studenten vrij om andere minors volgen. De studenten vertellen dat het in praktijk niet eenvoudig is om een minor buiten LWM te volgen. De visitatiecommissie beveelt aan om de (universitaire) minors buiten LWM beter in beeld te brengen.

Studiebegeleiding

Iedere voltijdstudent krijgt een studieloopbaanbegeleider (SLB-er) toegewezen, die hem of haar gedurende de hele studie coacht. Voor de deeltijdstudenten is er een centraal aanspreekpunt voor studieloopbaanbegeleiding.

De competentie 'leren zich te ontwikkelen' staat binnen SLB centraal. Het programma SLB met de opdrachten staat in de 'Handleiding Studieloopbaanbegeleiding'. Vanaf jaar 3 is de begeleiding van de student door de SLB-er nauw gekoppeld aan de stageperiode: bij de verwerving van de stage, het opstellen van leerdoelen en bij de reflectie na afloop. De opleiding heeft het voornemen om de SLB-ers van LWM vanaf volgend jaar ook deel te laten nemen aan het 'lerend netwerk van SLB-ers' dat bij de opleiding Bos- en Natuurbeheer bestaat. Dit netwerk is bedoeld om de SLB beter af te stemmen op de behoefte van de student en docenten daarin bij te scholen, via reflectie en intervisie. De student kan met vragen en problemen bij de SLB-er terecht, die eventueel doorverwijst naar het decanaat. De decaan helpt studenten bij persoonlijke problemen en/of financiële en studieproblemen.

Deeltijdstudenten kunnen een afspraak maken met een mentor voor vragen over studievoortgang en andere persoonlijke vragen. Met problemen en vragen over de inhoud van het studieprogramma kunnen zij terecht bij de fasecoördinator of de

coördinator van de desbetreffende onderwijseenheid.

Studenten met een functiebeperking kunnen via het decanaat extra voorzieningen regelen bij toetsing (extra tijd, grote letters bij toetsen e.d.) dat werkt in praktijk goed.

Bij doorstroom naar een volgend studiejaar heeft de opleiding regels voor het minimaal te behalen aantal credits ingesteld. Daarmee beoogt de opleiding de student te steunen in de sturing van het studieprogramma en het ontstaan van een grote leerachterstand te voorkomen. In geval van studievertraging stelt de desbetreffende SLB-er in samenspraak met de jaarcoördinator, samen met de student een individueel studietraject vast. Wanneer een student in aanmerking komt voor een Bindend Studieadvies, heeft de SLB-er hierin een adviserende rol. De besluitvorming hierover ligt bij de Examencommissie.

De studenten krijgen begeleiding van docenten tijdens de modules. Tijdens de stages en het afstuderen krijgen de studenten ook te maken met een externe begeleider vanuit de desbetreffende organisatie. De taken van docenten en externe begeleider staan in de handleiding afstuderen en de stagehandleiding. De opleiding heeft de inhoudelijke, vaktechnische begeleiding van de studenten bij het afstuderen bij de externe begeleider gelegd. De kennis van de docenten wordt alleen ingeschakeld op eigen initiatief van de studenten. De docentbegeleider van de afstudeerduo's heeft voornamelijk taken in het afstudeerproces.

Instroom

De opleiding past de wettelijk vastgestelde voorwaarden voor toelating toe: in principe zijn kandidaten met een havo-diploma, vwo-diploma of 4-jarig mbo-diploma toelaatbaar. De opleiding constateert dat met de invoering van het nieuwe curriculum – ondanks de voorlichting – de uitval in het eerste jaar is toegenomen. Sommige studenten in het nieuwe curriculum vertellen dat de studie meer nadruk op exacte vakken legt dan ze hadden verwacht. Dat vinden ze een belangrijk punt dat in de voorlichting nog meer aandacht kan krijgen. Deeltijdstudenten worden tot de opleiding toegelaten op grond van hun aantoonbare werkervaring. Per studiejaar krijgen zij voor 30 credits

vrijstelling voor stages, werkveldoriëntatie en studieloopbaanbegeleiding.

De opleiding heeft besloten om mbo-ers niet meer direct in de hoofdfase te laten instromen. In plaats daarvan wordt nu een Voorbereidende Cursus ontwikkeld met daarin speciale aandacht voor wiskunde B en scheikunde.

Kandidaten van 21 jaar en ouder die geen havo-, vwo- of mbo-diploma hebben kunnen toch toegelaten worden, indien in een toelatingsgesprek is vastgesteld dat ze de juiste competenties bezitten (bijvoorbeeld dankzij een ruime werkervaring).

Studenten worden toegelaten tot de deeltijdvariant van LWM op grond van formele toelatingscriteria (diploma's) en op grond van eerder verworven competenties (EVC's). De toelatingscommissie voert met alle kandidaten een gesprek. De ervaring van de deeltijdstudenten met de toelatingsgesprekken is positief.

Buitenlandse studenten komen in aanmerking voor instroom in de major IWM (derde jaar) als zij aan hun buitenlandse instelling een vergelijkbare set competenties hebben verworven op het in de competentieboekhouding omschreven B-niveau. Met betrekking tot de toelating van Duitse studenten wordt, naast instroom in het 3e jaar IWM, toelating tot het tweede jaar voorbereid. Dit heeft tot voordeel dat alle majors te kiezen zijn. Wel dienen deze studenten de Nederlandse taal te beheersen, hetgeen in de grensstreek (bijvoorbeeld Kreis Kleve) veelal het geval is. De eerste ervaringen zijn positief.

Momenteel worden de afspraken met de China Agricultural University (CAU) heroverwogen en mogelijk stopgezet. LWM merkt dat men van de kant van de CAU niet meer additioneel wil investeren in de eerste twee jaar van de Bachelor. Op dit moment worden feitelijk geen nieuwe studenten vanaf de CAU aangenomen voor het 2+2 traject. Met nieuwe Europese partnerinstellingen zullen verkennende gesprekken gaan plaatsvinden t.b.v. nieuwe instroom in de 'final phase Bachelor' (de major International Water Management). Daarbij zal expliciet het niveau van de Engelse taal (IELTS-score 6.0) als kritische instroomeis worden gehandhaafd.

De visitatiecommissie merkt op dat de taalbeheersing in rapporten (zowel Nederlands als Engels) een punt van aandacht is. Zij ondersteunt de verhoogde aandacht voor schriftelijk taalgebruik.

Docenten

Werkervaring binnen het beroepsdomein van land- en watermanagement maakt bewust deel uit van het wervings- en aanstellingsbeleid. De grote meerderheid van de docenten heeft dan ook, voorafgaand aan hun functie als docent, meerjarige relevante werkervaring opgedaan. Een klein aantal deeltijd docenten is tevens werkzaam in de beroepspraktijk. Daarnaast zet de opleiding regelmatig gastdocenten in met specifieke expertise en praktijkervaring.

Het docententeam omvat drie docenten met een bachelorgraad, 22 met een mastergraad en een is gepromoveerd.

De docenten houden op verscheidene manieren binding met de beroepspraktijk. Stagebezoeken en afstudeeropdrachten bieden de docent tevens de mogelijkheid om zicht te krijgen op de mate waarin de opleiding aansluit bij de praktijk. Verder verzorgen de docenten post-hbo-cursussen voor personeel uit het beroepsdomein, participeren ze in projecten op het grensvlak van onderwijs en werkveld (tweede geldstroom) en in internationale projecten (Nuffic-Niche/NPT-projecten). Sinds de vorige visitatie is het competentiegerichte onderwijs gemeengoed geworden, voor zowel docenten als studenten. De docenten zitten inmiddels goed in hun rollen als kennisoverdrager, studiebegeleider, procesbegeleider of studieloopbaanbegeleider.

De docenten hebben het vereiste opleidingsniveau, docenten die willen promoveren krijgen een verlichting van hun onderwijstaken. De formatie is afgestemd op de curriculumherziening en vastgelegd in het personeelsplan. De docent-studentratio is met 1 : 22 voldoende. De opleiding heeft een uitgebreide overlegstructuur opgesteld om het inhoudelijk curriculumbeheer te regelen. De coördinatoren overleggen minstens tien maal per jaar in verschillende gremia, naast de tweewekelijkse plenaire personeelsvergadering. De visitatiecommissie merkt op dat een gedeelte van de overlegtijd wellicht besteed kan worden aan reflectie en bijscholing. Daarnaast krijgen de docenten bijscholing en is de docentstage nieuw leven ingeblazen. Daarbij werkt een medewerker voor drie tot zes maanden twee of meer dagdelen per week in het beroepsdomein.

De opleiding onderzoekt hoe het onderwijs efficiënter georganiseerd kan worden, om de werkdruk voor docenten beheersbaar te houden.

Faciliteiten

De opleiding is gesitueerd in Velp, op het landgoed Larenstein. Het gebouw beschikt over ruimtes voor algemeen gebruik zoals collegezalen, theorielokalen, computerlokalen en een moderne mediatheek met vrij te gebruiken werkplekken. Deze wordt intensief gebruikt als ontmoetingsplek, studieruimte, lounge-ruimte en overlegruimte. De mediatheek is populair onder de studenten, blijkt uit de Nationale Studenten Enquête en uit de gesprekken.

Naast de algemene voorzieningen zijn er ook ruimtes die speciaal door LWM gebruikt worden, zoals een landmeetlokaal en een uitleenbalie, waar studenten alle apparatuur die zij 'in het veld' nodig hebben (zoals landmeetapparatuur en grondboren) kunnen lenen, en twee laboratoria waar tijdens practica

analyses in het kader van bodemkunde en milieukunde uitgevoerd worden.

De buitenruimte van de school is het werkterrein van de toekomstige LWM-er. Het landgoed rondom de school is feitelijk de grootste practicumruimte van Larenstein. VHL is op dit moment hard bezig met het verder ontwikkelen van het landgoed. Specifiek voor LWM wordt er een peilbuizen-meetnet aangelegd t.b.v. grondwaterbepalingen, wordt er een ringentuin met bodemmonsters (door)ontwikkeld als demo voor textuur- en structuurbepalingen en wordt de aaneenkoppeling van vijverpartijen gebruikt voor debietmetingen en waterkwaliteitsbepalingen.

3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

De visitatiecommissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie deze standaard **voldoende**.

De toetsing in het programma is adequaat vormgegeven met diverse toetsvormen. De toetsing sluit aan op de gebruikte werkvormen en het didactisch concept van het programma. De opleiding zet externe begeleiders in bij de beoordeling van stage, extern project en afstuderen, waarbij de docent/begeleider van de school het cijfer vaststelt. Het tijdig verstrekken van de toetsresultaten vormt daarin een aandachtspunt voor de opleiding. De validiteit en betrouwbaarheid van de toetsing wordt bewaakt door de examencommissie en de toetscommissie. VHL-breed wordt aandacht besteed aan vernieuwing van het toetsbeleid en de werking van de examencommissie. LWM conformeert zich hieraan.

De visitatiecommissie heeft een selectie van zeven afstudeerwerkstukken uit de deeltijdopleiding bestudeerd. De onderwerpen van de scripties zijn actueel en passen binnen de betreffende major. De studenten laten zien dat ze een onderzoeksplan kunnen uitvoeren en daarover rapporteren. De visitatiecommissie kan zich vinden in de beoordeling en het toegekende cijfer.

Tevens heeft de visitatiecommissie dertien afstudeerwerkstukken van voltijdstudenten gedetailleerd bekeken. De visitatiecommissie was van oordeel dat vier van de bestudeerde afstudeerrapporten geen adequate weerspiegeling van het bachelorniveau lieten zien. Opvallend bij deze afstudeerscripties was dat de studenten in het aansluitende colloquium een hoger punt scoorden.

De opleiding heeft op grond van die bevinding maatregelen genomen om haar eigen beleid ('een student kan pas op het colloquium komen als de scriptie voldoende is') beter te gaan handhaven. De visitatiecommissie heeft vervolgens opnieuw vijftien eindwerken beoordeeld van 22 studenten die zijn afgestudeerd na genoemde maatregel. Daarbij is vastgesteld dat de betreffende scripties het bachelorniveau adequaat weerspiegelen.

Toetsbeleid

De opleiding beoogt met het toetsen en beoordelen de beroepsgerichtheid van het curriculum te borgen, door die elementen te toetsen die er toe doen in de beroepspraktijk. De mate waarin competenties behaald zijn, wordt beoordeeld op basis van te tonen handelingen (kennis, vaardigheden, attituden) en daarmee verband houdende, gerealiseerde producten. De visie op toetsen en de praktische uitwerking heeft de opleiding verwoord in het document Toetsbeleid. Anno 2012 wordt VHL-breed aan vernieuwing van dit toetsbeleid gewerkt.

Vanuit de competentieboekhouding wordt door een team docenten – onder leiding van een coördinator – het onderwijs vormgegeven. Daarbij worden integrale toets- en werkvormen vastgesteld, die borgen dat kennis, vaardigheden en attitude aan bod komen en getoetst worden. In het onderwijs (lessen,

opdrachten, enz.) wordt toegewerkt naar het kunnen behalen van de aangeboden toets.

In de propedeuse ligt het accent op de toetsing van kennis en vaardigheden, door middel van kennis-toetsen (tentamens) en producttoetsen (opdrachten). In de propedeuse worden relatief veel kennis-toetsen afgenomen, in het kader van het 'kennis voor kunde'-principe. In de vierde periode van de propedeuse maakt de student kennis met integrale competentietoetsing.

In het tweede jaar worden, net als in de propedeuse, kennis-toetsen en producttoetsen aangeboden. Het accent verschuift echter van de toetsing van kennis en vaardigheden steeds meer in de richting van de integrale toetsing van competenties, middels assessments.

In jaar 3 en 4 wordt de competentieontwikkeling volledig getoetst in assessments. Dit zijn gesimuleerde beroepssituaties (bij stages en afstudeeropdracht authentiek), waarin een individuele inte-

grale toetsing plaatsvindt van kennis, vaardigheden en attitude. Van tevoren zijn de (gedrags)criteria vastgesteld waarmee getoetst kan worden of de student de competenties bezit.

Binnen de stages staat een driehoeksgesprek gepland tussen student, stagegever en begeleidend docent om de opleidingsgebonden en de persoonlijke leerdoelen te evalueren en te beoordelen. De taken en rollen in de begeleiding en toetsing bij stages zijn uitgewerkt in de stagehandleiding.

De opleiding heeft een examencommissie ingesteld met een daaraan gerelateerde toetscommissie om over de kwaliteit van het onderwijs en de toetsing te waken en verzoeken voor afwijking van de geldende regels te beoordelen. De taakopdracht van de examencommissie staat in de VHL-brede onderwijs- en examenregeling (OER). Op dit moment werkt een VHL-brede werkgroep aan een verdere uitwerking van de taken van de commissie onder ander door standaarddocumentatie te ontwikkelen voor studenten (bijvoorbeeld vrijstellingsverzoeken, toestemming voor een minor). Tevens komt er standaarddocumentatie voor de examencommissie zelf, bijvoorbeeld voor brieven voor het preadvies of het bindend studieadvies.

De toetscommissie controleert steekproefsgewijs de toetsen op onder andere validiteit, betrouwbaarheid en transparantie voor de student. In samenwerking met de opleiding BNB is een checklist Toetsen gemaakt. De checklist wordt na een testfase ingevoerd.

De opleiding kiest ieder jaar de onderwijseenheden om te evalueren op grond van twee criteria: als een onderdeel ingrijpend gewijzigd is (zoals de propedeuse en het 2^e jaar voltijd), of als in het jaar daarvoor onvoldoende respons is geweest.

De visitatiecommissie heeft steekproefsgewijs beoordelingen van toetsen ingezien. Zij constateert dat de formats voor de beoordeling aanwezig zijn, maar ze worden slechts beperkt gebruikt. De commissie meent dat als er formats zijn vastgesteld, de opleiding ook zou moeten nastreven deze te gebruiken.

Studentbeeld

In de OOR staat per onderwijseenheid (module) aangegeven welke competenties er getoetst worden en welke vorm van beoordeling daarvoor gebruikt

wordt. In de studiehandleiding van de desbetreffende onderwijseenheid worden vervolgens, naast de competenties en de werkvormen, de beoordelingscriteria en de beoordelingswijze verder uitgewerkt. De studenten merken op dat zij over het algemeen de instructies duidelijk vinden en de beoordelingscriteria helder. Uit de NSE blijkt eveneens dat de aansluiting van toetsing en beoordelingscriteria op de inhoud van de opleiding als voldoende ervaren wordt. Alleen de waardering voor het 'tijdig bekend maken van resultaten en beoordelingen' is laag. Ook in gesprek met de visitatiecommissie melden de studenten dat de terugkoppeling soms traag verloopt. De opleiding is hiervan bewust en onderneemt actie om de processen rond de publicatie van studieresultaten te versnellen.

Gerealiseerd eindniveau

Om aan te tonen dat hij aan de gestelde eindkwalificaties voldoet, acquireert de student (bij voorkeur in samenwerking met een collega-student) een externe afstudeeropdracht. Uit de lijst van afgestudeerden blijkt dat ongeveer de helft van de studenten in een duo afstudeert.

Voordat de student aan deze opdracht kan beginnen, beoordeelt de majorcoördinator het gekozen onderwerp en het op voorhand ingeschatte niveau. De commissie meent dat de opleiding hier meer aandacht aan zou moeten besteden; er zijn enkele afstudeerwerken aangetroffen die een te brede en ambitieuze doelstelling hadden, zodat het op voorhand al erg moeilijk wordt nog tot een goede afstudeerscriptie te komen. Zie ook de kritiekpunten verderop.

Vervolgens werkt de afstudeerder een projectplan uit, dat wordt goedgekeurd door de externe begeleider en de docent/begeleider van de school. Na uitvoering van de opdracht schrijft de student een afstudeerrapport. Als dit rapport als voldoende is beoordeeld (minimaal 5,5 punt) door de docent/begeleider van de school en de externe begeleider, mag de afstudeerder opgaan voor het colloquium en het criteriumgerichte interview. In het eindcijfer telt het rapport mee voor zestig procent, het colloquium en het criteriumgericht interview ieder voor tien procent en het proces (plan van aanpak, werkproces bij de opdrachtgever) voor

twintig procent. De gehele procedure staat beschreven in de handleiding afstudeeropdracht.

De formele eindverantwoordelijkheid voor de beoordeling van de afstudeeropdracht ligt bij de opleiding, ten dezen vertegenwoordigd door de begeleidende en de beoordelende docent. De opleiding zet externe deskundigen als assessor in bij het afstuderen. Deze vervullen de rol van mede-beoordelaar, hun oordeel wordt meegewogen. De opleiding acht de externe beoordelaars vanwege hun functie in het werkveld bij uitstek geschikt om het niveau en de relevantie van het afstudeerwerk te beoordelen.

De visitatiecommissie heeft uit de lijst van afstudeerwerkstukken over 2010 en 2011 vijftien rapporten geselecteerd en beoordeeld. Vervolgens heeft de visitatiecommissie nog vijf rapporten opgevraagd. In totaal zijn er twintig rapporten beoordeeld van zo'n dertig studenten. Zeven van de twintig zijn rapporten van deeltijdstudenten, deze zijn volgens de commissie allemaal correct volgens de standaard beoordeeld.

Van de dertien rapporten van voltijdstudenten heeft de commissie bij vier rapporten ernstige vraagtekens gezet. Zij kon zich niet vinden in de beoordeling 'voldoende' voor de scripties, ook niet nadat door drie beoordelaars een nadere toelichting is gegeven.

Een eerste kritiekpunt voor deze vier scripties van de commissie betreft de magere conclusies uit het onderzoek. Er werden veel data verzameld, maar de synthese van het materiaal tot betekenisvolle conclusies was gebrekkig.

Een tweede punt dat meer aandacht behoefde, was de vertaling van conclusies in concrete, realistische en 'bachelorwaardige' aanbevelingen.

Een derde punt is de formulering van de onderzoeksvragen. De student zette in sommige gevallen een enorm breed onderzoek op, maar kon dat in de uitwerking niet waarmaken. Dat leidde tot conclusies die niet bij de onderzoeksvraag passen.

Opvallend in deze vier gevallen was dat de studenten in het colloquium een hoger cijfer scoren dan voor de schriftelijke rapportage. De commissie heeft aldus niet zozeer vastgesteld dat deze studenten niet het bachelorniveau behaald zouden hebben; maar tegelijk was er onvoldoende houvast om een positieve beoordeling te rechtvaardigen.

De opleiding heeft op grond van deze vaststelling besloten een aantal maatregelen in gang te zetten. Per direct is de maatregel in gang gezet: een extra docent inschakelen bij het beoordelen van scripties, alvorens studenten toegelaten worden tot het colloquium. Voor de langere termijn is besloten om de onderzoekslijn in de opleiding steviger aan te zetten (mede op grond van de bevindingen bij standaard 2), docenten verder te bekwamen in toegepast onderzoek en een zittingsschema op te stellen voor extern gecommiteerden. Gecommiteerden kunnen vanaf nu niet langer dan zes jaar ingezet worden.

In het najaar van 2012 heeft de visitatiecommissie opnieuw een selectie gemaakt van vijftien afstudeerwerken (van de in totaal 23 werken) van 22 studenten, volgens de leidraad scriptiebeoordeling van de NVAO. Deze vijftien werken zijn grondig bestudeerd door de commissie; elk werk is door twee commissieleden bekeken en vervolgens besproken met de opleiding. De commissie stelt vast dat door de genoemde maatregel de borging van de kwaliteit van de scripties in orde is. De eerdere kritiekpunten over de onderzoeksvaardigheden van de afgestudeerden zijn effectief weggewerkt. De scripties weerspiegelen nu het bachelorniveau. Wel plaatst de commissie de aanbeveling dat de door de opleiding ingezette maatregelen om de taalvaardigheden en de onderzoeksvaardigheden te versterken, zeker met kracht doorgevoerd moeten worden.

Bijlagen

Bijlage 1 Visitatiecommissie

Deze notitie is volgens het NVAO-format opgesteld.

Naam (inclusief titulatuur)	Rol (voorzitter / lid / student-lid / secretaris)	Domeindeskundige (ja / nee)
Drs M.J.M. Foppele	lid	ja
Ir. R. Kloosterman	voorzitter	nee
Ing. C.M. van der Vaart	lid	ja
Ir H. Van der Wielen	lid	ja
D. Ramondt	student	nee

III Secretaris/Coördinator

Drs C. de Monchy	secretaris	Nov 2010
------------------	------------	----------

IV Korte functiebeschrijvingen panelleden

1	Tjeu Foppele was tot augustus 2011 opleidingsdirecteur van bij HAS Den Bosch, en nu is nog als adviseur actief bij het opzetten van nieuwe bacheloropleidingen
2	René Kloosterman is Directeur AeQui
3	Kees van der Vaart is internationaal senior projectleider bij de Dienst Landelijk Gebied van het Ministerie EL&I
4	Henk van der Wielen is senior adviseur Waterbeheer bij ingenieursbureau Oranjewoud
5	Dennis Ramondt studeert Honors Bachelor Natuurkunde, Wiskunde, Politicologie en Sociologie aan het University College Utrecht.

V Overzicht deskundigheden binnen panel¹

Deskundigheid	De deskundigheid blijkt uit:
a. deskundigheid ten aanzien van de ontwikkelingen in het vakgebied	De heer Van der Vaart is als projectleider betrokken bij het voorbereiden en uitvoeren van vele (landinrichtings) projecten verspreid over Nederland. De heer Van der Wielen is een allround senior adviseur in het waterbeheer en naastliggende beleidsterreinen zoals ruimtelijke ordening, natuur en landschap, recreatie, vaarwegbeheer, baggerbeleid etc. Hij werkt veel met projectgroepen, klankbordgroepen, stuurgroepen en burgerparticipatie in de planvorming. Van der Wielen heeft diverse publicaties op zijn naam staan.
b. internationale deskundigheid	De heer Van der Vaart voerde internationale projecten uit op het gebied van landschapsinrichting in o.a. Hongarije en Georgië. Verder is hij vertegenwoordiger vanuit DLG bij Greenport Holland International en houdt zich bezig met tuinbouwontwikkeling in een groot aantal landen.
c. werkvelddeskundigheid in het voor de opleiding relevante beroepenveld	De heer Van der Vaart is als projectleider betrokken bij het voorbereiden en uitvoeren van vele (landinrichtings) projecten verspreid over Nederland. De heer Van der Wielen is een allround senior adviseur in het

¹ N.B. De secretaris is GEEN panellid

	waterbeheer en naastliggende beleidsterreinen zoals ruimtelijke ordening, natuur en landschap, recreatie, vaarwegbeheer, baggerbeleid etc.
d. ervaring met het geven en ontwikkelen van onderwijs op het desbetreffende opleidingsniveau en deskundigheid ten aanzien van de door de opleiding gehanteerde onderwijsvorm(en) ²	De heer Foppele is verbonden geweest aan de hogeschool HAS Den Bosch, in rollen als docent, studiebegeleider, afstudeerbegeleider en sinds 1994 ook als opleidingsdirecteur. In die laatste hoedanigheid is Foppele onder andere verantwoordelijk, actief en inhoudelijk betrokken geweest bij het ontwikkelen, in de markt zetten en verder verbeteren van bacheloropleidingen.
e. visitatie- of auditdeskundigheid	De heer Kloosterman is voorzitter in vele visitaties
f. studentgebonden deskundigheid	Dennis Ramondt studeert Honors Bachelor Natuurkunde, Wiskunde, Politicologie en Sociologie aan het University College Utrecht. Hij vervult momenteel een bestuursfunctie bij Utrecht University Model United Nations, en was student assessor bij het faculteitsbestuur.

Curricula vitae

Tjeu Foppele

Opleiding:

1972 MO Lichamelijke Opvoeding, KALO Tilburg;

1981 MO-B Pedagogiek specialisatie Onderwijskunde, Kath. Leergangen Tilburg;

1989 Doctoraal Onderwijskunde, Radboud Universiteit Nijmegen. Specialisaties: organisatie en management, stafontwikkeling en onderwijsvernieuwing.

Werkervaring:

Van 1971 tot 1979: Docent Lichamelijk Opvoeding aan de Hart van Brabant Mavo in Tilburg, Gymnasium Bernrode in Heeswijk, Pedagogische Academie Concordia in 's-Hertogenbosch en als Docent Pedagogiek en Psychologie derdegraadslerarenopleiding St. Frans in Breda;

Vanaf 1979 verbonden aan Hogeschool HAS Den Bosch:

Eerst als Docent, studiebegeleider, propedeusecoördinator; vervolgens betrokken bij de ontwikkeling van het modulair onderwijs als projectleider.

Vanaf 1989 Hoofd van het Bureau Onderwijs, belast met onderwijsontwikkeling, strategische planning, onderwijskundige scholing en internationalisering. In landelijk verband lid van de commissies onderwijsstrategie, onderwijsprojecten en arbeidsmarktonderzoek.

Vanaf 1994 directeur van de opleiding Tuinbouw en akkerbouw. Voorzitter van de landelijke opleidingscommissie. Landelijke overleg met betrekking tot de aansluiting havo – hbo, stuurgroep duurzame land- en tuinbouw en overleg AOC's Zuid-Nederland.

In 1996 gestart met de Master of Science International Horticulture i.s.m. Writtle College, Essex University, UK.

Vanaf als 2000 sectordirecteur verantwoordelijk voor de ontwikkeling en uitvoering van de opleidingen Plattelandsvernieuwing en Tuinbouw. De sector heet vanaf 2003 de Green Business School van HAS Den Bosch.

Sinds 1997 nieuwe studies ontwikkeld: Stad en streekontwikkeling, Tuin- en landschapsmanagement, Landscape Design binnen de opleiding Plattelandsvernieuwing.

Bij Tuinbouw de ontwikkeling van de Engelstalige Bachelor Horticulture and Business Management en Floral Design and Business Management.

Actief betrokken bij de ontwikkeling en aanvraag van de nieuwe opleiding Geo Media & Design.

Kees van der Vaart

Opleiding:

1979 diploma RHSTL Boskoop (techniek en beheer)

² Hieronder worden bijvoorbeeld verstaan afstandsonderwijs, werkplekgerelateerd onderwijs, flexibel onderwijs, competentiegericht onderwijs of onderwijs voor excellente studenten.

1972 diploma Middelbare Tuinbouwschool Boskoop

Werkervaring: Ministerie EL&I; Dienst Landelijk Gebied

De Dienst Landelijk Gebied is betrokken bij het voorbereiden en uitvoeren van ca. 250 (landinrichtings) projecten verspreid over Nederland. Deze projecten worden veelal gekenmerkt door complexe inrichtingsproblemen voor uiteenlopende functies, grote belangentegenstellingen en ingewikkelde procedures en regelgeving.

september 2008 – heden,

Projectleider Uitvoering Oostvaarderswold.

Verantwoordelijk voor de planvorming en uitvoering van het project Oostvaarderswold, een grootschalig natuurontwikkelingsproject in de provincie Flevoland met inhoudelijk, procedureel en politiek een hoge mate van complexiteit en dynamiek.

Secretaris Reconstructiecommissie Midden Delfland.

Activiteiten op dit moment betreffen overwegend het afronden en afsluiten van het project.

Projectleider Bloemendalerpolder.

Verantwoordelijk voor de planvorming en uitvoering van alle groen blauwe onderdelen van dit project dat bestaat uit een combinatie van grootschalige woningbouw en groenvoorzieningen.

Projectleider ISPAR in Georgië.

Adviseren van het kabinet van Adjara (een autonome republiek in Georgië) en een aantal inliggende gemeenten over de opzet van een Ruimtelijke Ordeningssysteem en RO organisatie, het opstellen van regionale en gemeentelijke RO plannen en het opleiden van lokale RO specialisten.

Vertegenwoordiger vanuit DLG bij Greenport Holland International

Greenport Holland International houdt zich bezig met tuinbouwontwikkeling in een groot aantal landen. DLG is een van de founding fathers van GHI. Het werk tbv GHI bestaat overwegend uit advisering over projecten in het buitenland waarbij DLG vooral betrokken is bij grondverwerving en herverkaveling, integrale planvorming (landschap, natuur, milieu) en cultuurtechniek.

Docent bij de DLG academie.

Verzorgen van interne opleidingen aan projectleiders van DLG.

september 2004 – september 2008,

Accountmanager regio west

Verantwoordelijk voor de contacten en contracten met de opdrachtgevers in de regio, met het accent op de provincie Utrecht. Lid van het regionaal management team belast met de aansturing van DLG west.

Secretaris Reconstructiecommissie Midden Delfland.

Verantwoordelijk voor de uitvoering van dit reconstructieproject, met naast de reguliere uitvoering van recreatie - en natuurgebieden op dit moment als speerpunten de realisatie van een zorglandgoed, realisatie van een golfbaan middels een PPS, opzet van een grondbank en saneren van glas via de “ruimte voor ruimte regeling” en varianten daarop.

Tevens AB en DB lid van het Recreatieschap Midden Delfland.

Projectleider natuurproject Tiengemetten.

Verantwoordelijk voor de realisatie van dit circa 700 hectare grote natuurgebied in het kader van Delta Natuur. Dit project is inmiddels opgeleverd.

Projectleider Rural development project op Malta.

Opstellen van een advies over ontwikkeling van het landelijk gebied (land- en tuinbouw, cultuurhistorie, waterbeheer) inclusief aanbevelingen voor herverkaveling, aanpassing van het pachtrecht en aanpassing van het erfrecht. Dit project is eind 2006 opgeleverd.

december 2001 – september 2004,

programmamanager gebied Delf- en Haaglanden.

Het gebied Delf en Haaglanden omvat de projecten Midden Delfland, Balij – Bieslandse Bos, Zoetermeer Zuidplas (waaronder het Bentwoud) en Lentevreugd.

De rol van programma manager bestond uit het voeren van het secretariaat; het (ambtelijk) behartigen van de belangen van het project in bestuurlijke gremia; plegen van overleg, resp. voeren van onderhandelingen met NGO's en uiteenlopende private partijen; aansturen van de vanuit DLG betrokken medewerkers aan het project; verantwoordelijk voor de planning en de financiën van de projecten enz.

Projectleider PRIDE in Hongarije.

Advisering inclusief realisatie pilotprojecten op het gebied van Rural Development. De projectleider is verantwoordelijk voor de aansturing van diverse Nederlandse en Hongaarse participanten in het project en voor de uitvoering van het totale project.

Projectmedewerker SHLG in Hongarije.

Training van lokale en regionale besturen op het punt van projectmatig werken, rural development, organisatie ontwikkeling enzovoort.

**januari 98 – december 2001,
programmamanager “Regelingen” en programmamanager “Midden Delfland”**

Leiding geven aan alle DLG medewerkers die betrokken zijn bij de uitvoering van subsidieregelingen zoals POP, STIDUG, RROG, IRG, Kwaliteitsimpuls Groene Hart, SAN en SN; opzetten van de nieuw gevormde afdeling “regelingen”; adviseren aan het Ministerie over nieuwe of te wijzigen regelingen, inclusief de administratieve organisatie daarvan.

De activiteiten tbv het project Midden Delfland (bufferzone met grootschalige omvorming naar recreatie- en natuurgebied) betreffen het leiding geven aan de uitvoering van het project en het voeren van het secretariaat van de Reconstructie commissie.

**maart 1997 – december 1998,
projectleider “Compensatieplan HSL / A4”**

DLG maakt in opdracht van het projectbureau HSL een plan voor de compensatie van natuur- landschaps- en recreatieve waarden die verloren gaan bij de aanleg van de HSL /A4.

De projectleider draagt zorg van de “bemensing” en sturing van het projectteam, de planning en kwaliteit van de opdracht en levert voorts een inhoudelijke bijdrage aan de wijze van aanpak en productie. Contacten met de opdrachtgever waaronder het opstellen en bewaken van het projectplan en de financiële verantwoording (ook binnen DLG) zijn belangrijke onderdelen van deze taak.

**juni 1996 – december 97,
project- en organisatie adviseur NUBL in de provincie Noord Brabant. (detachering op provinciehuis)**

De provincie is sinds een aantal jaren belast met de uitvoering van gebiedenbeleid. Dit was voor de provincie een nieuwe taak, waarbij kennis en ervaring in de eigen organisatie niet voldoende aanwezig was. Aan DLG is verzocht om, tegen betaling, een adviseur te leveren die de provincie kan ondersteunen. Het advieswerk omvat zowel de voorbereiding en uitvoering van projecten als het opzetten van een uitvoeringsorganisatie.

**juni '90 - juni 1996,
plv. hoofd afd. Planning en Uitvoering, Centrale directie DLG Utrecht.**

Taken: vanwege veelvuldige afwezigheid afdelingshoofd leiding geven aan de afdeling van ca. 10 personen (HBO'ers en academici), opstellen beleids- en organisatieadviezen voor de directie, overleg met adviesbureaus over inzet, kwaliteit en kosten, adviseren en beoordelen van landinrichtingsplannen, ontwikkelen van managementsystemen en -hulpmiddelen, werkwijzen en regelingen, geven van colleges examenjaar Laresteijn, houden van kwaliteits-audits in diverse projecten, werving en beoordeling van personeel.

**november. '83 - mei '90,
plv. districtsingenieur district 3 Zuid-Holland (o.a. Midden-Delfland, Hitland, Westland, B-driehoek)**

Taken: voeren van het secretariaat van de landinrichtingscommissies, opstellen en uitvoeren van landinrichtingsplannen, plegen van overleg met instanties en individuele belanghebbenden, opstellen en bewaken van financiële - en procedurele planningen, leiding geven aan de districtsmedewerkers.

augustus '79 - november '83, recreatiedeskundige

Taken: beoordelen en begeleiden recreatieprojecten namens het ministerie, overleggen met gemeenten, recreatieschappen en stichtingen over technische, financiële en procedurele aspecten.

Henk van der Wielen

Opleiding:

- Landbouw Universiteit Wageningen (Cultuurtechniek)
- Utrechtse Bestuursacademie Maarsenbroek: Waterstaats- en waterschapsrecht

Werkervaring:

2002-heden Senior adviseur Waterbeheer bij Advies- en ingenieursbureau Oranjewoud

1988-2001 Senior adviseur Waterbeheer bij Adviesbureau Witteveen+Bos te

Deventer

- 1984-1988 Secretaris en Hoofd Technische Dienst van het voormalige Waterschap Wageningen en Ede en het voormalige Dijkschap Grebbedijk
- 1981-1984 Beleidsmedewerker landinrichting en waterhuishouding Provincie Gelderland

Recente projecten:

- 2012 Inhoudelijke en procedurele ondersteuning van het Waterschap Zuiderzeeland bij de "organische" inrichting en ontwikkeling van Almere Oosterveld. "Organisch" betekent een stedelijke ontwikkeling zonder voorafgaand plan en bouwrijp maken. De vraag is of beleid en wet- en regelgeving van het waterschap op deze ontwikkeling is toegesneden en hoe het waterschap hierop moet anticiperen.
- 2012 Opstellen van het Watergebiedsplan Gaasterlân voor het Wetterskip Fryslân, waarin de thema's/opgaven van het GGOR, de toetsing van het watersysteem, de KRW-maatregelen, de verdringingsreeks en de knelpunten in het waterbeheer zijn verwerkt.
- 2009-2011 Het opzetten en inrichten van en leiding geven aan een Programmabureau Watergebiedsplannen bij het Wetterskip Fryslân, dat de planvorming van 19 Watergebiedsplannen (GGOR, KRW-, NBW-wateropgaven) realiseert ten behoeve van een gebiedsdekkend gewenst peilbeheer.
- 2008 Het uitvoeren van een GGOR-procedure met bijbehorend herstelplan voor twee TOP-lijst verdrogingsgebieden voor het Waterschap Veluwe.

Publicaties

- Knaap, dr.ir. W. van der, Immink, ir. I., Wielen, ir. H. van der, Oosterhof, E.: Olie of Zand; ROMagazin (mei 2005).
- Knaap, dr.ir. W. van der, Oosterhof, E., Roestel, ir. J. van, Wielen, ir. H. van der: Normering regionale wateroverlast in stedelijk gebied; H₂O Nr 21 (2004).
- Brunner, Van Dijk, Van Oers, Van der Wielen en Witter (2000): Waterschapsbrede visie op de relatie waterbeheer–ruimtelijk beleid; Het Waterschap nr. 6, p. 305.
- Meester-Broertjes, ir. H.A. en Wielen, ir. H. v.d. (1996): knelt er tussen waterbeheer en ruimtelijke ordening?; Wat ROM magazine nr. 3, p. 8-12.
- Wielen, ir. H. v.d. (1991): Vaarwegenbeheer in Noordwest-Overijssel; Waterschapsbelangen no. 8, p. 276-282.
- Vermaas, ir. J.C.J. en Wielen, ir. H. v.d. (1989): Uitslag Wieringermeerpolder is te zout voor Noord-Holland; H₂O no. 18, p. 562-567.
- Wielen, ir. H. van der (1987): Reorganisatie waterschappen Utrechts-Gelderse Vallei; Waterschapsbelangen no. 14, p. 455.
- Wielen, H. van der (1981): Waterkwantiteitsbeheer en natuur- en landschapsbehoud; Waterschapsbelangen no. 10, p. 274.

René Kloosterman heeft na zijn studie Technische Bedrijfskunde (TUE, 1991) gewerkt voor het adviesbureau KPMG Consulting en sindsdien grote projecten uitgevoerd in de food-industry in binnen- en buitenland (Rusland, Kazachstan, Tsjechië, Curaçao). Sinds 1995 is hij actief als zelfstandig ondernemer en interimmanager. Vanaf 2002 is hij actief op het gebied van onderwijsvisitaties, zowel in de hoedanigheid als directeur en later ook eigenaar van een VBI, als in de rol van commissievoorzitter.

Dennis Ramondt studeert momenteel aan het University College Utrecht, en verwacht dit jaar zijn honors bachelor te halen in Natuurkunde, Wiskunde, Politicologie en Sociologie. Naast de studie is hij actief onder andere als student-assessor bij het faculteitsbestuur, in het studentenmedezeggenschapsorgaan ASIC, en is bestuurslid bij UUMUN. Van 2007 – 2008 verbleef hij in het Verenigd Koninkrijk en volgde een taalopleiding aan het Princess Helena College.

Bijlage 2 Programma visitatie

Dag 1, dinsdag 5 juni 2012: Verkenning

- 12.30 – 14.00 Aankomst commissie
Werklunch en interne vergadering
- 14.00 – 14.30 *Opleidingsmanagement*
Kennismaking, doel en programma visitatie
- 14.30 – 15.30 *Etalagemoment*
Mogelijkheid tot het profileren van de opleiding
- 15.30 – 16.00 *Inloopspreekuur*
Mogelijkheid voor studenten en medewerkers voor gedachtewisseling met commissie, tevens bestudering van documenten
- 16.00 – 16.30 *Examencommissie*
Toetsing en beoordeling, bereikte eindniveau
- 16.30 – 17.30 *Werkveldcommissie en gecommitteerden*
Aansluiting van opleiding op werkveld, toetsing en afstuderen
- Deeltijd-studenten*
Programma, toetsing, kwaliteit docenten, afstudeerbegeleiding
- 17.30 – 18.00 Terugkoppeling van eerste bevindingen, bepalen aandachtspunten voor dag 2

Dag 2, woensdag 6 juni: Verdieping

- 09.30 – 10.00 Aankomst commissie
- 10.00 – 11.30 *Docenten (inclusief afstudeerbegeleiders)*
Doelen van de opleiding, programma, toetsing, eindniveau, kwaliteit docenten
- 11.30 – 12.00 Intern commissieoverleg
- 12.00 – 13.00 *Studenten jaar 1 en 2, nieuwe programma (circa 8, inclusief afvaardiging opleidingscommissie)*
Programma, toetsing, kwaliteit docenten, afstudeerbegeleiding
- 13.00 – 14.00 Lunch en documentenbeoordeling
- 14.00 – 15.00 *Studenten jaar 3 en 4 oude programma (circa acht studenten)*
Programma, toetsing, kwaliteit docenten, afstudeerbegeleiding
- 15.00 – 16.00 *Alumni*
Aansluiting van opleiding op werkveld, toetsing en afstuderen
- 16.00 – 17.00 Aanvullend onderzoek, formuleren conclusies
- 17.00 – 17.15 Terugkoppeling resultaten, afsluiting van de visitatie

Dag 3:
15 nov 2012

15.00 – 16.30	Intern overleg van de commissie
Beoordeling afstudeerwerken
16.30 – 17.00	Gesprek opleidingsdirecteur en afstudeerbegeleider
17.00 – 17.15	Formuleren van conclusies
17.15 – 17.30	Terugkoppeling resultaten, afsluiting van de visitatie

Bijlage 3 Kwantitatieve gegevens

Kwantitatieve gegevens verstrekt door de opleiding

	voltijd		deeltijd	
Aantal ingestroomde studenten in:	2006	70	25	
	2007	84	17	
	2008	66	18	
	2009	68	22	
	2010	76	20	
	2011	63	24	

LWM voltijd

Cohort	2005		2006		2007		2008		2009		2010		2011	
Instroom	75		70		84		66		68		76		63	
MBO	19	25%	25	36%	25	30%	20	30%	22	32%	14	18%	24	38%
HAVO	35	47%	30	43%	38	45%	30	45%	35	51%	42	55%	37	59%
WVO	1	1%	3	4%	11	13%	2	3%	6	9%	2	3%	1	2%
Buitenland	14	19%	2	3%	5	6%	10	15%	3	4%	16	21%	1	2%
Overig	6	8%	10	14%	5	6%	4	6%	2	3%	2	3%		
Uitval														
In 1e jaar	10	13%	11	16%	16	19%	13	20%	15	22%	29	38%	2	3%
In 2e jaar	3		2		3		5		5					
Totaal uitval	14		14		20		18		20		29		2	
Herinschrijvers	65		59		68		53		53		47		61	
totaal uitval na 1e jaar (/herinschrijvers)	4	6%	3	5%	4	6%	5		5		0		0	
Opleidingsrendement														
Na 4 jaar diploma behaald	43		43		45		19		4		1			
Na 5 jaar diploma behaald	9		7											
diploma behaald nominaal+1	52	80%	50	85%	45	66%	19		4		1			
Totaal diploma behaald	57		50		45		19		4		1		0	
Nog ingeschreven	4		6		19		29		44		46		61	

LWM deeltijd

Cohort	2005		2006		2007		2008		2009		2010		2011	
Instroom	31		25		17		18		22		20		24	
MBO			3	12%			9	50%	11	50%	12	60%	10	42%
HAVO	2	6%			1	6%	3	17%	2	9%	2	10%	6	25%
WVO	1	3%	1	4%			1	6%			1	5%	2	8%
Buitenland									2	9%			2	8%
Overig	28	90%	21	84%	16	94%	5	28%	7	32%	5	25%	4	17%
Uitval														
In 1e jaar	3	10%	5	20%	4	24%	5	28%	7	32%	5	25%	2	8%
In 2e jaar	3		4		1		1		4		1			
Totaal uitval	8		14		6		7		12		6		2	
Herinschrijvers	28		20		13		13		15		15		22	
totaal uitval na 1e jaar (/herinschrijvers)	5	18%	9	45%	2	15%	2		5		1		0	
Opleidingsrendement														
Na 4 jaar diploma behaald	15		10		9									
Na 5 jaar diploma behaald	6													
diploma behaald nominaal+1	21	75%	10	50%	9	69%	0		0		0		0	
Totaal diploma behaald	21		10		9		0		0		0		0	
Nog ingeschreven	2		1		2		11		10		14		22	

Docentkwaliteit

aantal docenten met bachelor	3	
aantal docenten met master	23	
aantal docenten met PhD	1	
aantal docenten met Ma of PhD	24	83%
aantal onderwijsgevenden totaal	29	
<i>incl 2 instructeurs zonder ba</i>		
<i>peildatum maart 2012</i>		

docent-student-ratio 1 op

22

contacturen, gemiddeld/lesweek

	vt	dt
jaar 1	23	7
jaar 2	22	7
jaar 3	8,25	7
jaar 4	8	4,25

berekend uit totaal geroosterde uren/ 40 weken

Bijlage 4 Eindkwalificaties

Op basis van de hierboven beschreven beroepsprofielen, functiekenmerken en kwalificaties, en met gebruikmaking van de Dublin-descriptoren (bachelorniveau), zijn de competenties voor de opleiding vastgesteld.

Competenties van de opleiding LWM	
Competentie 1 Doen van praktisch onderzoek	<p>Het opzetten en uitvoeren van praktisch onderzoek t.b.v. duurzame oplossingen voor vraagstukken op het gebied van inrichting, waterbeheer, hergebruik van materialen en uitvoeringsmethoden en -technieken.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Probleem analyseren: een probleem ontleden in componenten. Verzamelen van relevante informatie, achtergronden en structuren. Relaties aangeven van oorzaak en gevolg. - Probleem oplossen: acties formuleren en ondernemen, die leiden tot het oplossen van de kern van het probleem binnen de randvoorwaarden en aansluitend op de gestelde doelen. - Conceptueel denken: zichzelf breder of dieper inzicht verschaffen in problemen of situaties door deze in een meer omvattend kader te plaatsen of door verbanden te leggen met andere informatie. - Oordelen: op basis van een afweging van beschikbare informatie en ervaring, rekening houdend met normen en waarden, tot een realistisch en onderbouwd oordeel komen. De haalbaarheid van de gegeven oplossingen aangeven.
Competentie 2 Ontwerpen en opstellen van plannen	<p>Maken van inrichtingsplannen, systeemanalyses, maatregelenanalyses, ontwerpvarianten en technische ontwerpen, rekening houdend met wettelijke kaders, de potenties en belangen van de actoren.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Probleem analyseren: een probleem ontleden in componenten. Verzamelen van relevante informatie, achtergronden en structuren. Relaties aangeven van oorzaak en gevolg. - Visie vormen: een toekomstbeeld schetsen door mogelijkheden en onmogelijkheden en verwachte toekomstige ontwikkelingen te combineren. - Probleem oplossen: acties formuleren en ondernemen, die leiden tot het oplossen van de kern van het probleem binnen de randvoorwaarden en aansluitend op de gestelde doelen. - Conceptueel denken: zichzelf breder of dieper inzicht verschaffen in problemen of situaties door deze in een meer omvattend kader te plaatsen of door verbanden te leggen met andere informatie. - Oordelen: op basis van een afweging van beschikbare informatie en ervaring, rekening houdend met normen en waarden, tot een realistisch en onderbouwd oordeel komen. De haalbaarheid van de gegeven oplossingen aangeven.
Competentie 3 Realiseren van plannen	<p>Het organiseren en aansturen van activiteiten ten behoeve van de realisatie van (her)inrichtingsplannen, rekening houdend met wettelijke kaders en veiligheidsaspecten.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Plannen en organiseren: op effectieve wijze doelen en prioriteiten bepalen. Benodigde acties en tijd plannen om de gestelde doelen te bereiken. De voor het plan benodigde mensen en middelen identificeren, plannen en deze zodanig inzetten dat beoogde resultaten effectief worden bereikt. - Voortgang bewaken: effectief bewaken en controleren van de voortgang van eigen werk en dat van anderen. Effectief bewaken van de gevolgen van uitgevoerde

	<p>maatregelen. Anticiperen op verstoringen en toekomstige ontwikkelingen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Resultaatgerichtheid: Doelen realiseren via meetbare acties. - Kostenbewustzijn: Resultaten bereiken zonder energie en middelen te verspillen. Rekening houden met kosten/baten verhoudingen op korte en lange termijn. Kosten herkennen, budgetteren en binnen het budget houden.
Competentie 4 Beheren van objecten en gebieden	<p>Het organiseren en aansturen van activiteiten ten behoeve van het beheer van een randstedelijk of ruraal gebied/object, passend binnen een eerder opgesteld beheerplan.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oordelen: op basis van een afweging van beschikbare informatie en ervaring, rekening houdend met normen en waarden, tot een realistisch en onderbouwd oordeel komen. - Plannen en organiseren: op effectieve wijze doelen en prioriteiten bepalen. Benodigde acties en tijd plannen om de gestelde doelen te bereiken. De voor het plan benodigde mensen en middelen identificeren, plannen en deze zodanig inzetten dat beoogde resultaten effectief worden bereikt. - Voortgang bewaken: effectief bewaken en controleren van de voortgang en eigen werk en dat van anderen. Effectief bewaken van de gevolgen van uitgevoerde maatregelen. Anticiperen op verstoringen en toekomstige ontwikkelingen. - Resultaatgerichtheid: doelen realiseren via meetbare acties. - Kostenbewustzijn: resultaten bereiken zonder energie en middelen te verspillen. Rekening houden met kosten/baten verhoudingen op korte en lange termijn. Kosten herkennen, budgetteren en binnen het budget houden.
Competentie 5 Zichzelf ontwikkelen	<p>Vermogen zich te ontwikkelen en te leren. Inzicht hebben in eigen zwaktes en sterktes. Aandacht hebben voor (nieuwe) informatie, deze in zich opnemen en effectief toepassen ten bate van de eigen (professionele) ontwikkeling</p>
Competentie 6 Sociaal functioneren en communiceren, ook in een vreemde taal	<p>Samen kunnen werken met anderen in een multidisciplinaire en/of internationale omgeving en het voldoen aan de eisen die het participeren in een arbeidsorganisatie stelt. Het communiceren van informatie, ideeën en oplossingen aan specialisten en niet-specialisten.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Samenwerken: actief bijdragen aan een gezamenlijk doel of resultaat, ook wanneer er niet een direct eigen belang aanwezig is. Anderen erbij betrekken. Denken en handelen vanuit gemeenschappelijke belangen. - Organisatiebewustzijn: zicht hebben op belangen, krachtenvelden en kennisgebieden binnen de organisatie. Onderkennen van invloed en gevolgen van het eigen gedrag op anderen. Waarnemen van, aanpassen van en handelen naar signalen, wensen en verwachtingen van anderen.
Competentie 7 Ondernemen	<p>Actief kansen zoeken en signaleren en deze (uit zichzelf) omzetten in strategie en verbeterings- of vernieuwingsacties met als doel concurrerende ondernemingsprestaties.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kostenbewustzijn resultaten bereiken zonder energie en middelen te verspillen. Rekening houden met kosten/baten verhoudingen op korte en lange termijn. Kosten herkennen, budgetteren en binnen het budget houden. - Oordelen: op basis van een afweging van beschikbare informatie en ervaring, rekening houdend met normen en waarden, tot een realistisch en onderbouwd oordeel komen

Bijlage 5 Programmaoverzicht

De nieuwe structuur voor de voltijdopleiding:

4 ^e jaar	Afstudeeronderzoek		Afstudeeronderzoek		
	Minor (naar keuze) of Major IWM			International Water Management	
3 ^e jaar	Stage 2 (major specifiek) (periode 4)				
	Geo- Informatiekunde	Planologie & Waterbeheer	Hydrologie	Grond- weg- en waterbouw	
	Stage 1 (oriënterend) periode 1				
2 ^e jaar	Ruimtelijke planvorming		Deltatechnologie		
	Projectrealisatie				
	Water				
1 ^e jaar	Project Larenstein				
	Communicatie	Exact	Lanschap & Ruimtelijke ordening	Techniek	Water

In perioden 1 t/m 3 van het eerste jaar staan vijf verschillende expertiselijnen centraal, namelijk Communicatie, inclusief Nederlands, Engels en studieloopbaanbegeleiding, Exact, Landschap en Ruimtelijke ordening, Techniek en Water. In de vierde periode wordt de kennis van de vijf expertiselijnen toegepast in het integrale project Larenstein onder de loep, haalbaarheidsstudie Masterplan Landgoed Larenstein.

Het tweede jaar wordt in het Nederlands aangeboden, maar op onderdelen is de voertaal Engels, afhankelijk van de geschiktheid hiervoor van het onderwerp.

Voor de derde en vierde periode kunnen de studenten kiezen uit twee hoofdstromen, die voorsorteren op de nieuwe majoren in het derde en vierde jaar. Voor de major Grond-, weg- en waterbouw of Hydrologie is Deltatechnologie verplicht en voor Planologie en Waterbeheer is Integrale Gebiedsontwikkeling verplicht. De majoren International Water Management en Toegepaste GeoInformatiekunde zijn toegankelijk vanuit beide hoofdstromen.

De oude structuur van de voltijdopleiding voor het 3^e en 4 jaar (uitloop)

4 ^e jaar	Afstudeeronderzoek	Afstudeeronderzoek	Afstudeeronderzoek
	Minor (naar keuze)		
3 ^e jaar	Stage 2 (major specifiek) (periode 4)		
	International Water Management	Inrichting & waterbeheer	Grond- weg en Waterbouw
	Stage 1 (oriënterend) periode 1		

Programma voor de deeltijd

4 ^e jaar	Afstudeeronderzoek	Afstudeeronderzoek
	Minor: I&W Ecohydrologie en I&W Hydrologische modelering	Minor GWW Milieu
3 ^e jaar	Major: Inrichting en Waterbeheer	Major: Grond-, Weg- en Waterbouw
	Kernvakken	
2 ^e jaar	Waterschap	
	Projectrealisatie	
1 ^e jaar	Basis modulen (gezamenlijk met BNB deeltijdstudenten)	
	Het Landschap gezamenlijk met BNB deeltijdstudenten)	

Bijlage 6 Bestudeerde documenten

- Kritische reflectie
- LWM. (2005-2006). Competentiehandboek. Velp: VHL.
- LWM. (2005-2006). Competentiehandboek van de opleiding Land- en watermanagement. Velp: VHL.
- LWM. (2011). Strategisch Personeels Plan LWM. Velp: VHL.
- LWM. (2011-2012). Curriculumboekhouding Land- en watermanagement voltijd. Velp: VHL.
- LWM. (2011-2012). Handleiding Afstudeeropdracht LWM deeltijd. Velp: VHL.
- LWM. (2011-2012). Handleiding Afstudeeropdracht LWM voltijd. Velp: VHL.
- LWM. (2011-2012). Handleiding Stages LWM. Velp: VHL.
- LWM. (2011-2012). Opleidingsspecifieke Onderwijsregeling Land- en watermanagement deeltijd. Velp: VHL.
- LWM. (2011-2012). Opleidingsspecifieke onderwijsregeling Land- en watermanagement voltijd. Velp: VHL.
- VHL. (2011-2012). VHL Instellingsbrede Onderwijs- en examenregeling. Velp: VHL.
- Verslagen WVC, Jaarvergadering externe deskundigen, OPCO, Examencommissie, Toetscommissie, Personeelsvergaderingen
- Dutch Delta Academy
- MATCH (didactisch concept), Toetsbeleid en PvA vernieuwing Toetsbeleid
- SPP (Strategisch PersoneelsPlan) en Overzicht projecten
- Toetsopgaven inclusief beoordelingen
- Afstudeerrapporten inclusief beoordelingen
- Boeken en leermiddelen, studiehandleidingen 2011-2012
- Minorengids Velp 2011-2012
- Kwaliteitszorg:
- NSE 2010 en 2011
- Rapportages evaluaties stagiaires en stagebegeleiders 2010-2011
- Rapportage evaluatie externe deskundigen (assessoren bij afstuderen) 2009-2010
- Rapportage evaluatie alumni deeltijd 2012
- HBO-Monitor 2010
- Jaarrapportage kwaliteitszorg 2010-2011
- Autisme protocol en formulieren Faciliteiten voor studeren met functiebeperking / handicap
- Toelatingsbeleid

Overzicht van door de visitatiecommissie bestudeerde scripties (geanonimiseerd)

<i>Volgnummer</i>	<i>student1</i>	<i>student2</i>	<i>student3</i>	<i>vt/dt</i>	<i>Major</i>	<i>Cijfer</i>
19	1	2		vt	I&W	9
29	1			vt	VG	7
74	1	2		vt	RDM	6
5	1	2		vt	I&W	8
44	1	2		vt	GWW	8
70	1			vt	I&W	7
3	1			dt	I&W	8
6	1	2		dt	I&W	8
45	1	2		vt	I&W	6
27	1			vt	GWW	7
40	1	2		vt	I&W	7
8	1			dt	I&W	6
82	1			vt	RDM	6
71	1			vt	RDM	6
83	1	2		vt	GWW	7
9	1			vt	I&W	6
17	1	2		vt	GWW	8
18	1			vt	GWW	7,5
21	1			vt	GWW	7
36	1			vt	RDM	6
37	1			vt	RDM	7
64	1	2	3	vt	I&W	8
66	1	2		vt	GWW	8
74	1	2		vt	RDM	6
78	1			vt	GWW	7
20	1			vt	I&W	7
31	1			vt	RDM	7
33	1			vt	GWW	7
35	1			vt	GWW	7
44	1	2		vt	IWM	7
48	1	2		vt	I&W	8

Bijlage 7 Onafhankelijkheidsverklaringen

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de opleiding B Land- en Watermanagement van hogeschool Van Hall Larenstein. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panellleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

M. J. M. Foppete

Datum:

05-06-12

Plaats:

Berlicum

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de opleiding B Land- en Watermanagement van hogeschool Van Hall Larenstein. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panellleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

R.S. Kloosterman

Datum:

5 jun. 2012

Plaats:

Velp

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de opleiding B Land- en Watermanagement van hogeschool Van Hall Larenstein. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

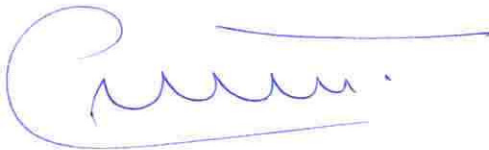
Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Velp 05-06-12

Handtekening:

Naam:

C H v B VAART

Datum:

05-06-12

Plaats:

VELP

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de opleiding B Land- en Watermanagement van hogeschool Van Hall Larenstein. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

Dennis Ramondt

Datum:

5-6-2012

Plaats:

Velp

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de opleiding B Land- en Watermanagement van hogeschool Van Hall Larenstein. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

dr C.J. de Monden

Datum:

05-06-2012

Plaats:

Rotterdam

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de opleiding B Land- en Watermanagement van hogeschool Van Hall Larenstein. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

H. van der Wielen

Datum:

5 juni 2012

Plaats:

Velp